Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kansanterveyslain 4 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kansanterveyslakia. Ehdotuksen mukaan kansanterveyden laaja-alaista kehittämistä varten toimisi asianomaisen ministeriön yhteydessä kansanterveyden neuvottelukunta. Neuvottelukunnan kokoonpanosta, asettamisesta ja tehtävistä säädettäisiin asetuksella.

Laki on tarkoitettu tulemaan 1 päivänä helmikuuta 1997.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Kansallisen terveyspolitiikan edellytyksiä ovat 1990-luvulla muuttaneet valtion keskushallinnon uudistaminen ja valtion ja kuntien välisten suhteiden uudenlainen rakentuminen valtionosuusuudistuksen pohjalta. Kuntien rooli terveyspolitiikan toimijana on ratkaisevasti kasvanut. Uudistus on tavoitteiden mukaisesti parantanut palvelujärjestelmän tehokkuutta ja taloudellisuutta. Samanaikaisesti on näkyvissä myös puutteita. Joissakin kunnissa on esimerkiksi supistettu ehkäisevää työtä tai joitakin palvelujärjestelmän osia siten, että valtakunnallisesti asetettujen tavoitteiden saavuttaminen voi vaarantua. Parhaan asiantuntemuksen saaminen käyttöön voi olla vaikeaa hajanaisen kentän eri osissa. Ongelmat korostuvat pienissä kunnissa.

Aikanaan lääkintöhallitus antoi terveydenhuollon toiminnan sisällöstä yksityiskohtaisia ohjeita ja osoitti toimintamalleja. Nykyisen informaatio-ohjauksen lähtökohtana on, että paikalliset toimijat ja ammattihenkilöt kykenevät omaksumaan innovaatiot omaaloitteisesti ja kehittämään toimintaansa ilman ylhäältä tulevia hallinnollisia määräyksiä. Tueksi kehitetään tietojärjestelmiä kattavan ja ajantasaisen tiedon varmistamiseksi. Toisinaan toiminnan uudistaminen edellyttää laajoja strategisia muutoksia, rakenteiden ja tehtäväjaon uudistamista, tehtävistä luopumista tai uusien tehtävien ottamista. Laajat muutokset voivat myös vaikuttaa joidenkin ryhmien etuihin. Tällöin uudistusten läpiviemiseksi tarvitaan edelleenkin voimakasta valtakunnallista ohjausta.

Toimintaohjelmien valmisteluun tarvittaisiin asiantuntijat, keskeiset toimijat ja voimavarojen käytöstä vastaavat. Ohjelmat voitaisiin valmistaa nykyisen työnjaon pohjalla palaamatta valtion normatiiviseen valtaan. Hallinnollisten määräysten sijasta ohjelmien toteuttaminen perustuisi yhteiseen sitoutumiseen. Tällaista sitoutumista edistäisi ohjelmien yhteinen valmistelu eri toimijatahojen ja asiantuntijoiden kesken korkeatasoisessa valtakunnallisessa neuvottelukunnassa.

Edellä esitetyn perusteella kansanterveyslain (66/1972) 4 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan kansanter-

veyden laaja-alaista kehittämistä varten toimisi asianomaisen ministeriön yhteydessä kansanterveyden neuvottelukunta.

Asetuksella olisi tarkoitus säätää kansanterveyden neuvottelukunnan tehtäviksi:

1) seurata kansanterveyden kehitystä ja terveyspolitiikan toteutumista;

2) kehittää valtakunnallista terveyspolitiikkaa ja rakentaa terveyttä edistävää yhteistyötä eri hallinnonalojen, järjestöjen ja muiden tahojen kesken;

3) valmistaa yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa tautiryhmä- ja ongelmakohtaisia terveysohjelmia ja seurata niiden toimeenpanoa; sekä

4) suorittaa muut asianomaisen ministeriön määräämät tehtävät.

Neuvottelukunnan asettaisi valtioneuvosto asianomaisen ministeriön esityksestä. Sen toimikausi olisi kolme vuotta. Jäsenten tulisi edustaa monipuolisesti kansanterveyden asiantuntemusta ja terveyden edistämisen kannalta keskeisiä viranomaisia. Tarkemmat säännökset neuvottelukunnan kokoonpanosta ja asioiden käsittelystä neuvottelukunnassa annettaisiin asetuksella.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Kansanterveyden neuvottelukunnan perustamisesta aiheutuisi vuosittain 50 000 - 60 000 markan kustannukset, jotka muodostuisivat pääasiassa jäsenten matkakuluista, päivärahoista ja kokouspalkkioista.

3. Asian valmistelu

Esityksen valmistelu liittyy valtioneuvoston 9 päivänä toukokuuta 1996 eduskunnalle antamaan kertomukseen kansanterveyden tilasta ja kehityksestä. Siinä todetaan, että kansanterveyden neuvottelukunta perustetaan koordinoimaan laaja-alaista terveyspolitiikkaa ja valmistelemaan tehtäväkohtaisia ohjelmia.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä helmikuuta 1997.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kansanterveyslain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun kansanterveyslain (66/1972) 4 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1091/1992, uusi 2 momentti seuraavasti:

4 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Kansanterveyden laaja-alaista kehittämistä varten toimii asianomaisen ministeriön yhteydessä kansanterveyden neuvottelukunta. Neuvottelukunnan kokoonpanosta, asettamisesta ja tehtävistä säädetään asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Terttu Huttu-Juntunen*